Péter László élete és munkái

Az Akadémiai Kiadó lexikonszerkesztősége Benedek Marcell főszerkesztő vezetésével három évtizede jelentette meg a *Magyar irodalmi lexikon* három kötetét (1. köt. A–K 1963., 2. köt. L–R 1965., 3. köt. S–Z 1965.). A magyar irodalomtörténet permanens fejlődése megteremtette az igényt egy *Új magyar irodalmi lexikon* szerkesztésére és kiadására. A Péter László főszerkesztő által vezetett szerzőgárda ezt az igényt elégíti ki, amikor az Akadémiai Kiadó az előző év novemberében három kötetben megjelentette az *Új magyar irodalmi lexikont*. Ez a mű Péter Lászlónak százhatodik (egy ívnél nagyobb terjedelmű), nyomtatásban napvilágot látott műve. A száz fölötti szám ösztönzött gazdag pályaképének megrajzolására és irodalmi munkásságának lexikoncikkbe sűrített változatának közreadására. A cikkben a doktori cím megszerzésének ideje nem elírás: 21 éves korában, 1947-ben *Szőreg nyelvjárásának hangtana* címmel védte meg értekezését. Az önálló művek közé soroltam a szerkesztett, sajtó alá rendezett műveket is, valamint azokat a különlenyomatokat, amelyek a *Magyar könyvészet*ben megtalálhatók, és meghaladják az egy nyomdai ívet. Föltüntettem a szerzőség és a közreműködés minőségét is.

Péter László (Jánoshalma, Bács-Bodrog vm., 1926. jan. 21.–): irodalomtörténész, könyvtáros, bibliográfus, helytörténész, szerkesztő, egyetemi tanár. Szülei: Gergely (+) csendőrtiszthelyettes, Cselenák Ágnes (+) htb. Felesége: Lakatos Klára Aranka tanár. Az elemi iskolát Mindszenten és Szőregen végezte, 1935–43 között a szegedi Baross Gábor Gyakorló Gimnáziumba járt, ott érettségizett, 1943–47-ben Szegeden a Magyar Királyi Horthy Miklós Tudományegyetem (1945–1946. II. Magyar Királyi Szegedi Tudományegyetem, 1946. II.–1963. VIII. Szegedi Tudományegyetem) Bölcsészettudományi Karán 1948-ban magyar–latin–filozófia szakon középiskolai tanári oklevelet szerzett. 1965-ben *Juhász Gyula a forradalmakban* c. művével az irodalomtudomány kandidátusa, 1991-ben *Móra Ferenc* c. könyvével az irodalomtudomány doktora. 1945–50 között a szegedi egyetem Magyar Nyelvtudományi Intézetének gyakornoka, közben 1946–47-ben a Püspöki Tanoncotthon felügyelőtanára, 1947–48-ban a Szegedi Friss Újság munkatársa, 1948-ban a Pázmány Péter Népi Kollégium igazgatója, 1950–51-ben a karcagi Györffy István Nagykun Múzeum, 1952–54 között a Makói József Attila Múzeum igazgatója, 1954-től 1957-ig a Szegedi Egyetemi Könyvtár munkatársa, 1956-tól a bibliográfiai csoport vezetője, 1957-ben letartóztatták (8 hónap internálótábor, börtön), 1958 és 61 között a Szegedi Tudományegyetem Magyar Irodalomtörténeti Intézetének szerződéses tudományos munkatársa, 1961–86 évben a Somogyi-könyvtár tudományos főmunkatársa, 1981-től tudományos tanácsadója, 1986–90-ben az MTA Irodalomtudományi Intézetének tudományos főmunkatársa, 1990. VII. 1-jétől a József Attila Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán a 2. sz. Magyar Irodalomtörténeti Tanszék egyetemi tanára. A *Juhász Gyula összes művei* kritikai kiadás szerkesztője, az *Új magyar irodalmi lexikon* főszerkesztője. A Baross Öregdiákok Szövetségének alelnöke, az Erdei Ferenc Társaság tagja, a Jánoshalmi Felső-Bácska c. hetilap és a Szegedi Műhely szerkesztőbizottságának tagja, a Magyar Autóklub, a Magyar Egyetemi és Főiskolai Tanárok Egyesülete, a Magyar Irodalomtörténeti Társaság,

---

Az elmúlt év novemberében jelent meg az *Új Magyar Irodalmi Lexikon*. Péter László főszerkesztő életének és munkásságának ismertetését ebből az alkalomból közöljük. *(A szerk.)*

a Magyar Néprajzi Társaság, a Magyar Nyelvtudományi Társaság, a Magyar Történeti Társaság, az MTA Textológiai és Sajtótörténeti Bizottság, a Németh László Társaság, a Nemzetközi Filológiai Társaság tagja, az 552. sz. Petneházy Dávid Cserkészcsapat rajtisztje. Kitüntetései: Akadémiai jutalom (1955), Szocialista Kultúráért (1970), MTA kritikai nívódíj (1973, 81.), Kodály-emlékérem (1983), Bölöni-emlékérem (1984), Toldy-érem (1989), 56-os Emlékérem (1991). 1992. V. 21-től Szeged díszpolgára, 1993. VIII. 20-án a Szinnyei József-díj kitüntetettje. Kutatási területe: a magyar irodalomtörténet (20. századi irodalom, szegedi irodalom), népköltészet, nyelvészet (nyelvjárástan, névkutatás, nyelvművelés), helytörténet, bibliográfia, textológia. Főbb művei: 1. *Mai magyar népismeret.* Szeged, 1947. (A Kálmány Lajos Kör füzetei, 1.) 2. *Egyéniség a népkultúrában.* Uo., 1947. (A Kálmány Lajos Kör füzetei, 2.) 3. *Mi a „népkultúra"?* A néprajz és társadalomtudomány összefüggéséhez. Uo., 1948. Klny. Tiszatáj. (A Tiszatáj füzetei, 27.) 4. *Kálmány Lajos népköltési hagyatéka.* 1. Köt. Történeti énekek és katonadalok. Szerk. Ortutay Gyula. Sajtó alá rendezte, a bevezetőt írta Dégh Linda. Az életrajzot írta. Bp., 1952–1954. 5. *Az ö-zés kérdéséhez.* Makó, 1952. Klny. Magyar Nyelvjárások 1. köt. (A Makói Múzeum füzetei, 2.) 6. *Csongrád megye népe és földje.* Ajánló bibliográfia Szeged, 1954. (A Szegedi Egyetemi Könyvtár kiadványai, 22.) 7. *Móra Ferenc ismeretlen levelei.* A bevezetőt írta és jegyzetekkel ellátta. Uo., 1954. (A Szegedi Egyetemi Könyvtár kiadványai, 33.) 8. *A népköltészet: irodalmi örökségünk.* Ajánló bibliográfia a folklór tanulmányozásához. Uo., 1954. (A Szegedi Egyetemi Könyvtár kiadványai, 14.) 9. *Nyugat-Európa klasszikusai.* Ajánló bibliográfia. Összeállította Vág Sándorral. Uo., 1954. (A Szegedi Egyetemi Könyvtár kiadványai, 15.) 10. *A bibliográfiai munka értelme és hivatása.* Uo., 1955. (A Szegedi Egyetemi Könyvtár kiadványai, 24.) 11. *József Attila-textológia.* Uo., 1955. Klny. Irodalomtörténet (A Szegedi Egyetemi Könyvtár kiadványai, 23.) 12. *József Attila Szegeden.* Uo., 1955. Klny. Irodalomtörténet (A Szegedi Egyetemi Könyvtár kiadványai, 34.) 13. *Mészöly Gedeon munkássága.* Bibliográfia. Uo., 1955. Klny. Acta Universitatis Szegediensis Sectio Philologica 1955. évf. (A Szegedi Egyetemi Könyvtár kiadványai, 38.) 14. *Espersit János (1879–1931).* Ismeretlen adatok Juhász Gyula és József Attila életéhez, költészetéhez. Bp., 1955. (Irodalomtörténeti füzetek, 1.) 15. *Válogatott versek.* Írta Juhász Gyula. Válogatta, a bevezetőt írta és jegyzetekkel ellátta. Uo., 1956. 16. *Furcsa népség.* Válogatott elbeszélések. Írta Réti Ödön. Válogatta, a bevezetőt írta és jegyzetekkel ellátta. Szeged, 1957. 17. *Örökség.* Válogatott prózai írások. Írta Juhász Gyula. 1–2. köt. Válogatta, a bevezetőt írta, jegyzetekkel ellátta. Bp., 1958. 18. *Juhász Gyula összes versei.* 1. kiadás. Sajtó alá rendezte Ilia Mihállyal. Szerk. Uo., 1959. (Sajtó alá rendezte és szerkesztette 2., 3., 4., 5., 6. kiad. 1964, 1966, 1970, 1974, 1979.) 19. *Petőfi elmegy.* Ünnepi játék. (1922) Írta Juhász Gyula. Sajtó alá rendezte és a bevezetőt írta, Szeged, 1959. 20. *A „Délmagyarország" fél évszázada.* 1910–1960. Jubileumi emlékkönyv. Szerk. Lőkös Zoltánnal és Simon Istvánnal. Uo., 1960. 21. *Juhász Gyula és Gyula.* Lakatos Attilával. Gyula, 1960. (A gyulai Erkel Ferenc Múzeum kiadványai, 10.) 22. *Himnusz az emberhez.* Válogatott versek. Írta Juhász Gyula. Válogatta, sajtó alá rendezte és az utószót írta. Bp., 1960. (Olcsó Könyvtár 1960, 37.) 23. *Az Igazság története.* (1918–19.) Szemelvényekkel és repertóriummal. Szeged, 1962. 24. *Juhász Gyula a munkásmozgalomban.* Uo., 1962. 25. *Tápéi furfangosok.* Válogatott elbeszélések. 1–2. köt. Írta Móra Ferenc. Válogatta. Bp., 1962. (Aranykönyvtár.) (2. kiadás sorozaton kívül, 1962.) 26. *A házasság első éve.* Válogatott elbeszélések. Írta Tömörkény István. Szerk. Szeged, 1963. 27. *Juhász Gyula összes művei.* 1–9. köt. Szerk. Bp., 1963–81. 28. *Munkák és napok a Tisza partján.* Cikkek, riportok,

tanulmányok, 1884–1916. Írta Tömörkény István. Sajtó alá rendezte és az utószót írta. Uo., 1963. (Tömörkény István összegyűjtött művei, 8.) 29. *Négy apának egy leánya.* (A festő halála.) Regény. Írta Móra Ferenc. Szerk., sajtó alá rendezte és az utószót írta. Uo., 1963. (Olcsó könyvtár, 1965. 10.) 30. *Juhász Gyula a forradalmakban.* Uo., 1965. (Irodalom-szocializmus.) 31. *Klemm Imre Antal munkássága.* Bibliográfia. Szeged, 1965. Klny. Néprajz és nyelvtudomány 9. (Nyelvészeti dolgozatok, 58.) 32. *Emlékkönyv Tömörkény István születésének centenáriumára.* Szerk. Kovács Sándor Iványnal. Uo., 1966. 33. *Pálfy-Budinszky Endre munkássága.* Bibliográfia. Uo., 1966. 34. *Október fényei Szegeden.* Bibliográfia. Uo., 1967. (A Somogyi-könyvtár kiadványai, 4.) 35. *Szeged irodalmi emlékhelyei.* Adattár. Uo., 1967. 36. *Az őszirózsás forradalom és a Tanácsköztársaság Szegeden.* Bibliográfia és repertórium. Uo., 1968. (A Somogyi-könyvtár kiadványai, 6.) 37. *Szeged fölszabadulásától az ország fölszabadulásáig.* 1944–1945. Időrendi áttekintés. Uo., 1969. (A Somogyi-könyvtár kiadványai, 9.) 38. *Móra Ferenc írásai.* Bibliográfia. Összeállította Vajda László. Sajtó alá rendezte és a bevezetőt írta. Uo., 1970. (A Somogyi-könyvtár kiadványai, 13.) 39. *Kinyílt az idő.* Elbeszélések. Írta Tömörkény István. Válogatta és az utószót írta. Bp., 1971. (Magyar elbeszélők.) 40. *Szakállszárító.* Aforizmák. Írta Juhász Gyula. Sajtó alá rendezte és az utószót írta. Szeged, 1971. 41. *Dózsa és Szeged.* Antológia. Szerk. és az utószót írta. Uo., 1972. 42. *Pusztaszer.* Antológia. Szerk. és az utószót írta. Uo., 1973. (2. kiad. 1981.) 43. *Szegedi személynevek 1578-ban.* Uo., 1973. Klny. Néprajz és nyelvtudomány 17–18. (Nyelvészeti dolgozatok, 1973.) 44. *A szegedi szocialista sütőipar negyedszázada.* Jubileumi emlékkönyv. Szerk. Uo., 1973. 45. *Bálint Sándor munkássága.* Bibliográfia. Uo., 1974. (A Somogyi-könyvtár kiadványai, 17.) 46. *Breviárium.* Írta József Attila. Válogatta és az utószót írta. Uo., 1974. 47. *Dobsa Lajos emlékezete.* Hegedűs Gézával. Makó, 1974. (Makói Múzeum füzetei, 13.) 48. *Így volt rendelve.* Elbeszélések. Írta Tömörkény István. Válogatta. Bp., 1974. (Kiskönyvtár.) 49. *Paprikaszagú levegőben.* Írások Szegedről. Írta Móricz Zsigmond. Válogatta és az utószót írta. Szeged, 1974. 50. *Szeged irodalmi emlékhelyei.* Uo., 1974. 51. *Szeged utcanevei.* Uo., 1974. 52. *Móra Ferenc ifjúkori versei.* Szerk. Kiskunfélegyháza, 1976. 53. *Ady nálunk.* Antológia. Szerk. Szeged, 1977. (A Somogyi-könyvtár kiadványai, 21.) 54. *Százéves a Somogyi-könyvtár.* Dokumentumok. Szerk. Uo., 1977. (Csongrád megyei könyvtári füzetek, 5.) 55. *Szentesi tanulmányok.* Az 1975. évi honismereti napok előadásai. Szerk. Uo., 1977. (Csongrád megyei könyvtári füzetek, 8.) 56. *Odessza és a magyarok.* Uo., 1978. (A Somogyi-könyvtár kiadványai, 22.) 57. *Szegedi alakok.* Karcolatok, tárcák. Írta Tömörkény István. Válogatta és az utószót írta. Uo., 1978. 58. *Az aranyszőrű bárány.* A betlehemi csillag. Versek. Írta Móra Ferenc. Szerk. és az utószót írta. Uo., 1979. (2. kiad. 1988.) 59. *Hazaemlékezések.* Írta Móra István. Szerk. Uo., 1979. 60. *Szőreg monográfiájához.* Uo., 1979. Klny. Levéltári Szemle 1979/3. (Kritika.) 61. *Így élt Juhász Gyula.* Életrajz. Bp., 1980. (Így élt...) (2. kiad. 1983.) 62. *József Attila közöttünk Makón, Szegeden, Vásárhelyen.* Szeged, 1980. 63. *A Kiskunság népművészete.* Honismereti tanácskozás Kiskunfélegyházán. 1978. okt. 9. Szerk. Korkes Zsuzsannával. Uo., 1980. 65. *Tipity János: Szeged vasművessége.* Szerk. Uo., 1980. 65. *Szegedi kalendárium.* Írta Juhász Gyula. Válogatta. Uo., 1980. 66. *Szépség koldusa.* Versek. Írta József Attila. Hasonmás kiadás. Szerk. és az utószót írta. Uo., 1980. 67. *Szögedinumdánum.* Válogatott írások. Írta Móra Ferenc. Szerk. Uo., 1980. 68. *Tizenkét lap a Délmagyarország történetéből.* 1910–1980. Szerk. Uo., 1980. 69. *Bartók Szegeden.* Uo., 1981. (A Somogyi-könyvtár kiadványai, 24.) 70. *Juhász Gyula válogatott művei.* Válogatta, sajtó alá rendezte, az utószót írta Ilia Mihállyal. Bp., 1981. (Magyar remekírók.) 71. *Szeged.* Uo., 1981. (Magyar

városok.) (2. kiad. 1985.) 72. *Kodály Szegeden.* Szeged, 1982. (A Somogyi-könyvtár kiadványai, 25.) 74. *Annák, szerelmek.* Nőalakok Juhász Gyula költészetében. Uo. 1983. (A Somogyi-könyvtár kiadványa, 27.) 74. *Gazdag szegények.* Versek. Írta Juhász Gyula. Válogatta és sajtó alá rendezte. Bp., 1983. 75. *Kilenc írás Juhász Gyuláról.* Békéscsaba, 1983. 76. *Szegedi örökség.* Emlékezések, esszék. Bp., 1983. 77. *Themata.* Kéziratos jegyzetek, följegyzések. Írta Juhász Gyula. Jegyzetekkel ellátta Ilia Mihály. Szerk. Szeged, 1983. 78. *Emlékek a Somogyi-könyvtárról.* Antológia. Szerk. Uo., 1984. 79. *A Somogyi-könyvtár száz éve.* Könyvtártörténeti tanulmányok. Szerk. Uo., 1984. 80. *Tóth Béla munkássága.* Bibliográfia. Gyuris Györggyel és Szabó Imrével. Uo., 1984., (A Somogyi-könyvtár kiadványai, 31.) 81. *Makói kis tükör.* Makó, 1985. (A Makói Múzeum füzetei, 47.) 82. *Nem én kiáltok.* Versek. Írta József Attila. Hasonmás kiadás. Szerk. Szeged, 1985. 83. *Szegedi emlékek.* Bek Pista válogatott írásai. Szerk. Szeged, 1985. 84. *A Somogyi-könyvtár Kossuth-levelei.* Szerk. Uo., 1986. 85. *Szeged könyve.* Sőtér István válogatott írásai. Szerk. Uo., 1986. 86. *A szerette Város.* Írások Szegedről. Bp., 1986. 87. *Aranykoporsó.* Regény. Írta Móra Ferenc. Az utószót írta és jegyzetekkel ellátta. Uo., 1987. (Diákkönyvtár.) (2. kiad. 1987.) (Ua.) 88. *Betyárlegendák.* Az alföldi rablóvilág történetei. Első könyv. Írta Tömörkény István. Szerk. és az utószót írta. Szeged, 1988. 89. *Irodalmi szövegek kritikai kiadásának szabályzata.* Összeállította. Bp., 1988. 90. *Jerney János, 1800–1855.* Szeged, 1988. 91. *Hollós József, 1876–1947.* Bibliográfia. Szerk. Gyuris Györggyel. Kecskemét, 1988. (Historica medicinalia, 2.) (Duna–Tisza közi könyvtári füzetek, 3.) 92. *Katona a kötélen.* Tudósítások, elbeszélések. Írta Tömörkény István. Válogatta, szerk. és az utószót írta. Bp., 1989. 93. *Köszönet a nőknek.* Válogatás a magyar költők verseiből a nemzetközi nőnap alkalmából. Szerk. Szeged, 1989. 94. *Kultúra és hit.* Beszélgetések. Interjú: Illés Gyula Róbert. Szerk. Uo., 1989. (Szeged művelődéstörténetéből, 7.) 96. *Szegedi klasszikusok.* Tanulmányok. Írta Sík Sándor. Szerk. és a bevezetőt írta. Uo., 1989. 97. *Anna örök.* Versek. Írta Juhász Gyula. Válogatta és az utószót írta. 2. átd. kiad. Bp., 1990. 98. *Móra Ferenc.* Kiskunfélegyháza, 1990. 99. *Szegedi ferencesek.* Szeged, 1991. (A Somogyi-könyvtár kiadványai, 22.) 100. *Juhász Gyula összes költeményei.* 1–2. köt. Szerk. és az utószót írta. Bp., 1993. (A magyar költészet kincsestára.) 101. *Csilicsali Csalavári Csalavér.* Mesék + *Kincskereső kisködmön.* Ifjúsági regény. Írta Móra Ferenc. Szerk. és az utószót írta. Uo., 1993. (A magyar próza klasszikusai.) 102. *Juhász Gyula összegyűjtött versei.* Válogatta és a szöveget gondozta Ilia Mihállyal. Uo., 1993. 103. *Ének a búzamezőkről.* Regény. Írta Móra Ferenc. A szöveget gondozta, a magyarázatokat és az utószót írta. Uo., 1994. (A magyar próza klasszikusai.) 104. *Két ló bitangságban és más elbeszélések.* Írta Tömörkény István. Sajtó alá rendezte és az utószót írta. Uo., 1994. (A magyar próza klasszikusai.) 105. *Szőregi délutánok.* Írások Szegedről. Uo., 1994. 106. *Új magyar irodalmi lexikon.* 1–3. köt. Főszerk. Uo., 1994. – Szerk. 1952–53-ban *A makói Múzeum füzeteit*, 1954–56-ban a *Szegedi Egyetemi Könyvtár kiadványait*, 1967–86-között a *Somogyi-könyvtár kiadványait*, a *Szegedi Könyvtári Műhelyt*, 1974-től 1986-ig a *Csongrád megyei könyvtári füzeteket*, 1989-ben a *Szögedi kincsös kalendáriumot*. Betűjelei, írói álnevei, fedőnevei: Ertsey Péter, H. J.; Halmi János; K. I.; Könyves László; Márta Mihály; P. Lakatos Aranka, P. L., P. P. P; Prof. Bogarász; Pé. L.; (p-ó); Pintér László (sajtóhibából); Rozsnyai Mihály; Sobolewki, Jan; Szegedi László; Szegedi Péter; Székely Lajos; Szögedi Péter; Szögedi Pétör; Zetelaki László.

Bodrits István